

načelnik notranjega ministerstva je deputacijo vsprejel in kmete popraševal, če morejo vse dokazati, kar trdijo. V pritožbi se trdi, da so celo za mrtve volili, da se volilni dan v več krajih ni pravilno razglasil, da so pri volitvi nalašč najprej klicali žide in druge vladne privržence, da so volili, potem pa volitve zaključevali, da drugi niso mogli voliti, tudi pri štetvi glasov se je sleparilo. Sekcijski načelnik sam je moral priznati, da gališki okrajni glavarji zlorabijo svojo oblast. Obstal je, da se bode stvar preiskala. Radovedni smo, če bode Badeni dopustil strogo preiskavo v tej stvari, ker se tiče tudi precej njegovega uradovanja.

Pomiloščeni Rumuni. — V znani pravdi zaradi rumunske spomenice obsojeni rumunski politični vodje so te dni bili pomiloščeni in izpuščeni iz ječe. Nadaljevat hočejo sedaj boj za svojo narodnost na Ogerskem.

Civilni zakon na Ogerskem. — Ogerski škofje so izdali pastirski list glede civilnega zakona. V njem se priporoča katoličanom, da se pokore državnim zakonom, a drže se pa tudi cerkvenih določeb. Če se ženijo, naj se poprej sporazumijo z župnikom, da bode za civilno poroko lahko cerkvena. Samo civilnega zakona cerkev ne bode priznala in bode tako poročena zmatrala za neporočena in se bodeta izključila od prijemanja svetih zakramentov. Če se ženin in nevesta civilno poročeta in se zaradi kacij zadržkov ne moreta precej cerkveno poročiti, naj se ne poslužujeta tako dolgo svojih pravic, da bodeta tudi cerkveno poročena. Sploh je pa pastirski list pisan precej v odločnem tonu, in liberalnim madjarskim listom ne ugaja.

Ogerski državni zbor se je sešel dne 26. t. m. Dne 30. t. m. bode pa že razpravljaj o nerešenih cerkvenopolitičnih predlogih. Predlogo o enakopravnosti židov vsprejela bode zbornica poslancev, kakor jo je spremenila gospodska zbornica, torej brez paragrafa, po katerem bi bilo dovoljeno kristjanom požiditi se. S tem bi bila ta predloga rešena. Določbe, po kateri se bode smel kristijan požiditi, se bodo pa vsprejele v predlogi o svobodnem bogoslužji in se bode ta predloga potem vrnila gospodski zbornici. Če bode gospodska zbornica ta zakon vsprejela, se še sedaj ne ve. Če pa vlada ostane trdna pri svoji nameri, pa mi ne dvomimo, da s časom doseže svoj namen. Po novem letu se bode imenovalo zopet lahko pet novih dosmrtnih članov, ki se vzamejo iz liberalne stranke. Tako se bode vlada vedno bolj približala svoji nameri. Izključeno pa tudi ni, da doseže še od krone imenovanje nekaterih novih dednih članov gospodske zbornice, seveda toliko ne, kolikor jih je želel ob svojem času Wekerle.

Nemčija. — Znano je, da se v Nemčiji socialisti kaj vrlo gibljejo. To dela vedno večje skrbi vladnim krogom, posebno cesarju. Ekrat je že padla v državnem zboru posebna vladna predloga naperjena proti državnim prekucuhom. S to se je nameravalo socialistom do živga. Posebno sedaj ob sedanski slavnosti pa, ko so socialisti zopet slogo kalili in niso slavili tega praznika, temveč skušali še demonstrovati proti njemu, se je zopet razvnelo cesarju srce proti socialistom in zahteva odločnega postopanja proti njim. Državni kancelar knez Hohenlohe ni tega mnenja, vsled česar je nastalo nasprotje mej obema. Zato se že govori, da odstopi kancelar. Dvomimo, da bi bilo s tem kaj pomagano. Naj pride kdor koli, socialističkega gibanja na Nemškem ne bo noben zadržal. Ozira naj se na nje v njenih upravičenih zahtevah in mir bo.

Belgija. — Kralj je potrdil novi šolski zakon, kakor ga je sklenila klerikalna večina v poslanski zbornici. Dasi je bilo veliko krika in vika od strani socialistov proti temu zakonu, dasi se je pretilo z najsilnejimi sredstvi, če postane ta zakon veljaven, vendar se vlada, oziroma kralj nista bala potrditi tega zakona. Nov zakon sam na sebi ne preminja dosti sedanjih šolskih razmer, le nalaga davkoplačevalcem nekaj več bremen, ker določa, da je poleg državnih šol skrbeti tudi za

samostanske itd. Socialisti so proti novemu zakonu pred vsem zato, ker nočejo privoliti klerikalnem gospodstvu in prevelicega vpliva, to pa za to, ker ti podpirajo veliki kapitalizem, trn socialistov. — Ne male preglavice dela Belgiji kongijska država v Afriki, mesto, da bi ta velika in bogata dežela donášala lepe dohodke Belgiji, napravlja pa le sitnosti in stroške. Nezadovoljnost domačinov v Kongu je temu vzrok. Glavna krivda pa zadene belgijske uradnike, ki si izkoriščajo domačine. Ti seveda se upirajo temu in vsled tega nastajajo večji in manjši konflikti, na kar se dogaja, da belgijski vojaki, ki morajo vmes posezati, potegnejo z domačini in planejo po svojih predstojnikih. Take in ednake rabuke so vedno na dnevnem redu. Nastala je že ondi pravcata vstaja, katero pa pred vsem netijo Evropejci iz same dobičkarije. Belgija, doma vsa v neredu, bo le s težka napravila zopet mir in red v Kongu.

Rusija in Francija. — Zveza mej Francosko in Rusko se zadnji čas zopet potrjuje. Ruskega vnanjega ministra Lobanova je Francija povabila k vojaškim vajam na Francosko. Lobanov se je temu vabilu odzval. Tudi je prisustvoval vajam ruski general Dragomirov. Francoski listi poudarjajo, da vse to ni brez pomena. Četudi ni zveza mej Francijo in Rusijo še oficijelno sklenjena, vendar je razvidno iz tega zopetnega prijateljskega pojava mej obema državama, da ti zasledujeta isti princip v dosego političnega miru. — Tudi se čuje, da je že dognana stvar, da se francoski republikanski predsednik Faure vdeleži na pomlad slovesnega kronanja ruske carske dvojice v Moskvi.

Makedonija. — Neznosne so postale razmere v Makedoniji. Turčija ne more vdušiti vstaje in tudi ne priti na sled vstašem. Vsled tega trpi mirno prebivalstvo makedonsko. Turčini to love in s silo hočejo od njega zvedeti, kje so vstaši. Mučijo je celo in odvajajo v zapor. Posebno bolgarskim veljakom v Makedoniji stopajo Turki pretrdo na noge. Grki in Rumuni podpirajo Turčine. Na posameznih selih in ljudeh izvršujejo ti suroveži najbrezsrčnejše zločine. Prva požigajo, ropajo, slednje pa mučijo in trpinčijo na grozne načine; in vse to delajo z vednostjo turške vlade. Turčin se kaže torej zopet v stari luči. Zadnji čas je zopet, da se ga odločno ustavi. Evropa bo morala v tem pogledu kaj storiti. Pred vsem je v to poklicana Anglija, pred katero Turčija trepetja. Le žal, da se Anglija premalo zanima za Makedonijo.

Obrtnija.

Stavbenski pouk.

V Ljubljani imamo že več let strokovno šolo za lesno obrt in ženska ročna dela. Ta šola kaže že lepe vspehe, posebno bode mnogo povzdignila naše umetno mizarstvo. Marsikaj, kar se je poprej naročevalo v tujini, se bode odslej lahko izdelovalo v domovini. Ta šola se pa tudi vedno razširja, nedavno je dobila oddelke za kiparstvo, pletarstvo in kljebljanje čipek.

Kdor pozna razmere v naši domovini, bode priznal, da najbolj pogrešamo na tej šoli stavbinskega oddelka, posebno, odkar je stopil v veljavo nov zakon glede stavbinskih obrtov. Stavbinski mojstri so največ tujci, Italijani, ki vlečejo tudi tuje delavce v deželo. Poslednji prihajajo spomladi in odhajajo jeseni in vselej odnesejo mnogo denarja iz naše domovine. Posebno se bode to godilo prihodnja leta, ko je vsled potresa mnogo dela v

Ljubljani. Kamor se kdo sedaj ozre, vidi Italijana. Vse bolje plačana dela opravljajo Italijani, domačini jemlje se največ le za težake. Pri vsakem delu je tudi Italijan bolje plačan nego domačin.

Takim razmeram pa to ni krivo, da nimajo naši domačini nadarjenosti za stavbinski obrt. Kdor pozna naše ljudstvo, ve, da je jako nadarjeno. Po deželi dobimo ljudi, ki sami postavijo mline in žage, dasi se niso nikjer posebno stavbarstva učili. Taki ljudje bi bili najboljši stavbeni mojstri, ako bi imeli priliko se izobraziti. V Italiji imajo za tak pouk posebne tečaje po zimi po mestih. Na graški obrtni šoli je tudi tak pouk za stavbene mojstre.

Seveda Kranjci, posebno manj premožni ne morejo hoditi učit se v Gradec, in bi ondi tudi ne mogli z vspehom slediti nemškemu pouku. Potrebno je torej, da se na obrtni šoli v Ljubljani osnuje tak tečaj. Stvar bi tudi ne bila tako draga. Nekateri predmete bi taki učenci novega tečaja poslušali vkupe z drugimi učenci. Za druge stroke bi pa tudi ne bilo treba ravno nastavljanje posebnih učnih močij, vsaj bi proti primerni remuneraciji to in ono lahko predavali profesorji tukajšnjih srednjih šol, nadalje pa inženjerji raznih tukajšnjih uradov. S slovenskim predavanjem bi seveda dobili tudi slovensko terminologijo, ki bi se udomačila tako mej našimi stavbenimi obrtniki. Prenehala bi torej tudi tista raba popačenih tujih besed, ki se sedaj tako često sliši. Stvar je torej važna tudi v narodnem oziru.

Tako dobimo domače mojstre, ki bodo gotovo delali z domačimi delavci in denar ostane potem v deželi. Tuji stavbeni mojstri pa večkrat sami in po svojih ljudeh pri nas podpirajo naše narodne nasprotnike, in je že zagadel železi, da jih zamenimo z domačini. Skušnje poslednjih let nas učijo, da so Italijani v Ljubljani kaj radi z malimi izjemami podpirali Nemce proti Slovencem.

Dobro bi bilo, da bi za to stvar se oglasil kak poslanec v deželnem ali državnem zboru. Vlada pač tudi nima utemeljenega povoda, da bi tako razširjenje strokovne šole odrekala.

Obrtnijske raznoterosti.

Pekovski pomočniki proti mojstrom. Dunajski peki so jako nezadovoljni z zakonom o nedeljskem počitku. Vložili so neki protest proti temu zakonu, oziroma njega izvajanju. To je pekovske pomočnike razdražilo, in so v nekem oklici proti mojstrom pojasnili postopanje dunajskih pekov. V 53 pekarijah se peko carske žemlje po 57 gramov težke. Iz 100 kilogramov moke, ki velja 13 gld. 50 kr., speko 2280 žemelj, ki veljajo 45 gld. 60 kr. Od teh 53 pekarij, jih le 29 ima jeden dan počitka v tednu. V onih pekarijah, ki imajo jeden dan počitka, prodajajo za 4 grame težje žemlje, kakor druge. Bilo je treba 3600 ovadb od strani pomočniškega odbora, da 100 mojstrov izmej 750 jelo spoštovati postavne naredbe.

Patenti za iznajdbe. Patentni urad Zjedinjenih držav je sestavil seznam žensk, ki so dobile patent za iznajdbe. Ta urad se je osnoval 1790. l. Prvih devetnajst let se ni oglašila nobena ženska, potem se je jedna, ki je iznašla neki

način tkanja slame s sukancem ali svilo. Zopet čez šest let je Mary Brush si dala patentovati nedrec z zadrigo. Še le od leta 1828. so ženske dobile po več patentov na leto. Leta 1862. se je ženskam podelilo že 34 patentov, kolikor še nobeno leto poprej. Od sedaj se je pa pri ženskah iznajditeljni duh hitreje razvijal. Leta 1870. se je jim že podelilo 70, 1880. 92, in 1890 pa že nad 100 patentov, leta 1893. pa celo 216. Največ ženskih patentov se tiče le kakoga zboljšanja stvari, kaj popolnoma novega le redkokatera iznajde.

Potreba deželne kemične preskuševalnice v Ljubljani.

(Spisal poljedelski inženjer Fr. Pour.)

(Konec.)

3.) Kakor za gnojila, tako je potrebna preiskava tudi za trgovino s takozvanimi redilnimi sredstvi. Tudi pri teh sredstvih je treba gledati na to, da imajo v sebi zadostno redilnih snovij in da so sveža in ne ponarejena.

b) Namen zavoda kot prava preskuševalnica.

Ta oddelek delovanja preskuševalnic obsega pravo preskuševanje, namreč izvrševanje praktičnih poskusov na podlagi vseh znanstvenih podatkov.

Pred vsem bi se morali izvršiti natančni kulturni poskusi v rastlinstvu in z gnojenjem; ti bi pa le tedaj imeli praktično veljavo, ako bi se vršili na različnih krajih z različnimi zemeljskimi in klimatičnimi razmerami, in bi bila tako rekoč cela dežela preiskovalni objekt.

Samostojno polje ne potrebuje preskuševalnice.

Ta namen bi se pa le tedaj najlažje dosegel, ako bi se preskuševalnica združila z inteligentnimi poljedelci in bi z njihovo pomočjo in pod svojo lastno kontrolo izvrševala poskuse.

Poleg teh bi morala preiskovati preskuševalnica tudi taka sredstva, ki se rabijo pri rastlinskih boleznih in pri zatiranju poljedelstvu škodljivih mrčesov. Ako bi povoljno izpali taki poskusi, potem bi imela preskuševalnica nalogo poljedelce poučiti v praktični uporabi omenjenih sredstev ter z dejanjem in svetom pospeševati taka opravila.

Posebno pa bi se preskuševalnica morala ozirati na racijonelno pridelovanje sadnega mošta. V to svrhu bi se za praktične poljedelce lahko ustanovila posebna šola, kakor jo ima preskuševalnica v Klosterneuburgu.

c) Preskuševalnica kot analitični laboratorij.

V to stroko bi spadala sledeča dela: Preiskovanje tal in zemljskih snovij, poljskih pridelkov, mleka in mlekarških izdelkov, sadnega mošta, sladkorne pese i. t. d. Dalje bode treba preskuševalnične pomoči pri domačem obrtu, namreč pri preiskovanju surovin, poluizdelkov in dovršenih del, kakor na pr. pri pivovarstvu pri preisko-